

УДК 37. 211.24

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-ДОШКИ MIRO ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТВОРЧИХ ЗАВДАНЬ НА УРОКАХ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

Ігор Казаков

кандидат філологічних наук, доцент,
в.о. завідувача кафедри германської та слов'янської філології
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
м. Слов'янськ Донецької області, Україна
ORCID ID 0000-0002-7536-6723
kazakov.i@i.ua

Віктор Разживін

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української мови та літератури
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
м. Слов'янськ Донецької області, Україна
ORCID ID 0000-0002-4512-8791
vrazzhivin@i.ua

Марія Брусіловська

магістрантка філологічного факультету
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
м. Слов'янськ Донецької області, Україна
marybrusilovska@gmail.com

Анотація. У статті вивчено можливості використання онлайн-дошки Miro у процесі роботи з творчими завданнями під час вивчення зарубіжної літератури у старшій школі.

Підкреслено важливість ролі продуктивних видів діяльності на уроках літератури. Відзначено брак наукових робіт, присвячених розробці інтерактивних літературних творчих завдань для онлайн-уроків у сьогоденних реаліях дистанційного та змішаного навчання.

Визначено основні переваги онлайн-дошки Miro, які роблять цей сервіс зручним й ефективним інструментом для організації інтерактивної роботи з широким спектром творчих завдань формувального типу, що застосовуються на етапах підготовки до аналізу та аналізу художнього твору.

Запропоновано сценарії групової роботи у формі мозкової атаки та наведено приклади низки творчих завдань (сенкан, даймонд, мапа думок, фішбоун), створених у хмарному середовищі сервісу Miro.

Ключові слова: творчі завдання; онлайн-дошка Miro; сенкан; даймонд; мапа думок; фішбоун; сучасні методи навчання; методика навчання зарубіжної літератури.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Творчий підхід – необхідна складова літературного навчання, що передбачає використання особливих

завдань для розвитку творчих умінь школярів. Творчі види навчальної діяльності спонукають учнів до активного пізнання, підвищують якість сприйняття, осмислення та інтерпретації художнього твору, сприяють розвитку художніх здібностей, самостійного мислення та мовлення.

Проблему творчої природи уроку літератури вивчають Н. Волошина, О. Куцевол Л. Мірошніченко, Б. Степанишин. Учені-методисти дійшли висновку, що активне сприйняття та інтерпретація художніх творів можливі лише в контексті творчої природи уроків літератури. Реалії сьогодення – стрімкий розвиток ІКТ, широке застосування дистанційного та змішаного навчання – вимагають нових підходів до реалізації продуктивної діяльності учнів, пов'язаних зокрема з використанням сучасних інтерактивних хмарних сервісів, одним із яких є онлайн-дошка Miro.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема використання творчих завдань була й залишається традиційною для методики викладання літератури. Поділяємо точку зору Г. Токмань, яка під творчими літературними завданнями розуміє ті завдання, що «виявляють і розвивають художні здібності школяра, який виконує роль письменника, перекладача, есеїста» [2, с.101-102]. Сучасні учені-методисти розробили широкий спектр літературно-творчих завдань у контексті різних видів продуктивної діяльності:

- система завдань, націлена на розвиток емоційної реакції та творчої уяви учнів; вправи на інтерпретацію та зіставлення (Є. Пасічник);
- система проблемних і евристичних завдань (Б. Степанишин);
- практичні завдання, націлені на доповнення, узагальнення, конструювання, зіставлення (О. Бандура);
- складання таблиць, схем; творчі перекази (Ж. Клименко);
- вправи і проблемні завдання по роботі з епіграфами (О. Куцевол);
- проблемні, евристичні, асоціативні завдання; вправи на зіставлення, творчі перекази; творчі роботи на виявлення переживань і емоцій читача (Л. Мірошніченко),
- завдання проблемного, асоціативного, евристичного, характеру, творчі письмові роботи (О. Ісаєва);
- проблемні завдання на розвиток уяви; компаративні запитання; художні твори (Г. Токмань).

О. Дем'яненко запропонувала систему використання творчих завдань на різних етапах вивчення літературного твору в 5-8 класах: «1) підготовка до сприйняття художнього твору; 2) підготовка до його аналізу й аналіз; 3) підсумковий етап роботи з літературними творами» [1, с. 81]. З названими

етапами вивчення художнього твору дослідниця співвідносить три типи завдань:

1) актуалізувальні («для використання на етапах підготовки до сприйняття і безпосереднього читання тексту твору з метою активізації мотиваційних резервів учня, розвитку творчої уяви і фантазії, образного та асоціативного мислення» [1, с. 81]);

2) формувальні (для «поглиблення читацького сприйняття художнього твору, розвиток логічного мислення, набуття практичних навичок використання теоретико-літературних понять у процесі роботи з текстом твору» [1, с. 81]);

3) констатувальні («для використання на підсумкових етапах роботи з літературними творами для узагальнення та систематизації вивченого» [1, с. 81]).

Результати досліджень, проведених у галузі методики викладання літератури в середній школі, підтверджують актуальність розробки та використання творчих завдань для підвищення якості навчання, підкреслюють важливість розвитку методичних підходів та педагогічних стратегій, спрямованих на підвищення якості літературної освіти та розвиток художніх здібностей учнів.

Відзначимо брак наукових робіт, присвячених розробці літературних творчих завдань із використанням сучасних інтерактивних цифрових платформ і хмарних сервісів.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – вивчити можливості використання онлайн-дошки Migo для створення творчих завдань на уроках зарубіжної літератури у старшій школі.

Результати дослідження. Цифрова платформа Migo – це віртуальний аналог звичайної дошки, яку викладач використовує під час віддаленого уроку. На ній можна писати, малювати, будувати таблиці, графіки та діаграми, додавати різноманітні навчальні матеріали, ділитися коментарями, емоційними реакціями тощо. Інструмент незамінний під час дистанційного навчання, коли викладач веде заняття в режимі онлайн.

Migo дає можливість не тільки візуалізувати навчальний матеріал, але й організувати командну та групову роботу в класі. Сервіс забезпечує ефективну взаємодію групи учнів у процесі роботи над спільним проектом, під час проведення мозкової атаки, складання плану дій або організації широкого спектру процесів за допомогою цифрових нотаток. Інструмент надає одночасний доступ до одного проекту з можливістю розподілу на блоки та поділу на зони відповідальності, щоб кожний учасник процесу мав свою роль у спільній справі.

Онлайн-дошка Migo має наступні особливості:

- платформа не потребує встановлення на комп'ютер, працювати можна

безпосередньо через браузер;

- інтерфейс англomовний, але інтуїтивно зрозумілий, є спливаючі підказки, текстові блоки підтримують українську мову;
- у безкоштовній версії один користувач може створити до трьох бордів (чим більше акаунтів, тим більше дошок);
- для підключення учасників достатньо натиснути на «share» у правому верхньому куті та скопіювати посилання, яке потрібно переслати іншим користувачам (для них участь буде безкоштовною і стануть доступними усі борди проєкту);
- організатор може обмежувати права учасників – дозволити редагування, копіювання або тільки перегляд;
- усі зміни на дошці підсвічуються, тому їх легко помітити;
- наявна синхронізація із Google-Drive – якщо в основний документ будуть внесені зміни, вони одразу відобразяться на дошці;
- Miro має багато готових шаблонів, які можна використати у процесі вивчення зарубіжної літератури: мапи думок, мозкова атака, фішбоун тощо;
- Miro підтримує зовнішні інтеграції, такі як Google Drive, Dropbox, Slack, та інші, що полегшує завантаження та спільну роботу над матеріалами з різних джерел.
- готові проєкти можна зберігати на Google-диску і завантажувати у форматах jpg, pdf.

Названі особливості Miro роблять цей сервіс зручним й ефективним інструментом для організації інтерактивної роботи з широким спектром творчих завдань формувального типу, головним завданням якого, є «забезпечення глибокого та адекватного сприйняття ними художнього твору» [1, с. 95]. Оскільки завдання такого типу застосовуються на етапах підготовки до аналізу та аналізу художнього твору, метою їх упровадження є поглиблення читацького сприйняття художнього твору, розвиток логічного мислення, набуття практичних навичок використання теоретико-літературних понять у процесі роботи з текстом твору.

Наведемо деякі приклади творчих завдань формувального етапу з використанням цієї платформи.

Сенквейн

Сенкан (сенквейн) – це методичний прийом, який полягає у складанні вірша, що складається з п'яти рядків. Написання кожного з рядків підпорядковано певним принципам, правилам. У результаті відбувається коротке резюмування, підбиття підсумків із вивченого навчального матеріалу.

Написання сенкану – це вільна творчість, яка передбачає пошук найбільш суттєвих елементів теми, їх аналіз і формулювання стислих висновків.

В умовах дистанційного навчання створення сенкану можна організувати у формі мозкової атаки на платформі Miro. У середовищі Miro існує готовий шаблон «Brainwriting», але він не зовсім відповідає процесу написання сенкану. Тому рекомендуємо використовувати чисту дошку, на якій вчитель може розмістити правила написання та приклади сенканів.

Пропонуємо наступну послідовність організації мозкової атаки:

1. Учитель розміщує на дошці список класу у вигляді стікерів.
2. Учні змінюють колір стікеру зі своїм прізвищем і надалі використовують стікери тільки такого кольору з метою ідентифікації пропонуванних ідей.
3. Учитель роз'яснює правила написання сенквейну та оголошує його тему (поняття), що є першим рядком вірша.
4. Учні пропонують варіанти прикметників (по одному на кожний стікер), які характеризують поняття (тему). Після цього під керівництвом вчителя учні обирають два найбільш вдалих прикметника.
5. Учні пропонують варіанти дієслів (по одному на кожний стікер), які характеризують поняття (тему). Після цього під керівництвом вчителя учні обирають три найбільш вдалих дієслова.
6. Учні пропонують свої варіанти фрази з чотирьох слів (по одній на кожний стікер), що передають їхнє ставлення до поняття (теми) або є висновком щодо поняття (теми). Після цього під керівництвом вчителя учні обирають одну найбільш вдалу фразу.
7. Учні пропонують варіанти слова (по одному на кожний стікер), яке передає їхні почуття або асоціації, пов'язані з даним поняттям (темою). Після цього під керівництвом вчителя учні обирають одне найбільш вдале слово.
8. На дошці записується підсумок спільної інтерактивної роботи – готовий сенквейн.

На рис. 1. унаочнено результати мозкової атаки, проведеної у десятому класі під час складання сенкану «Жульєн Сорель» (за романом Стендаля «Червоне і чорне»):

Жульєн Сорель.
Здібний, гордий.
Маніпулює, лицемірить, планує.
Виборює місце у вищому світі.
Стратег.

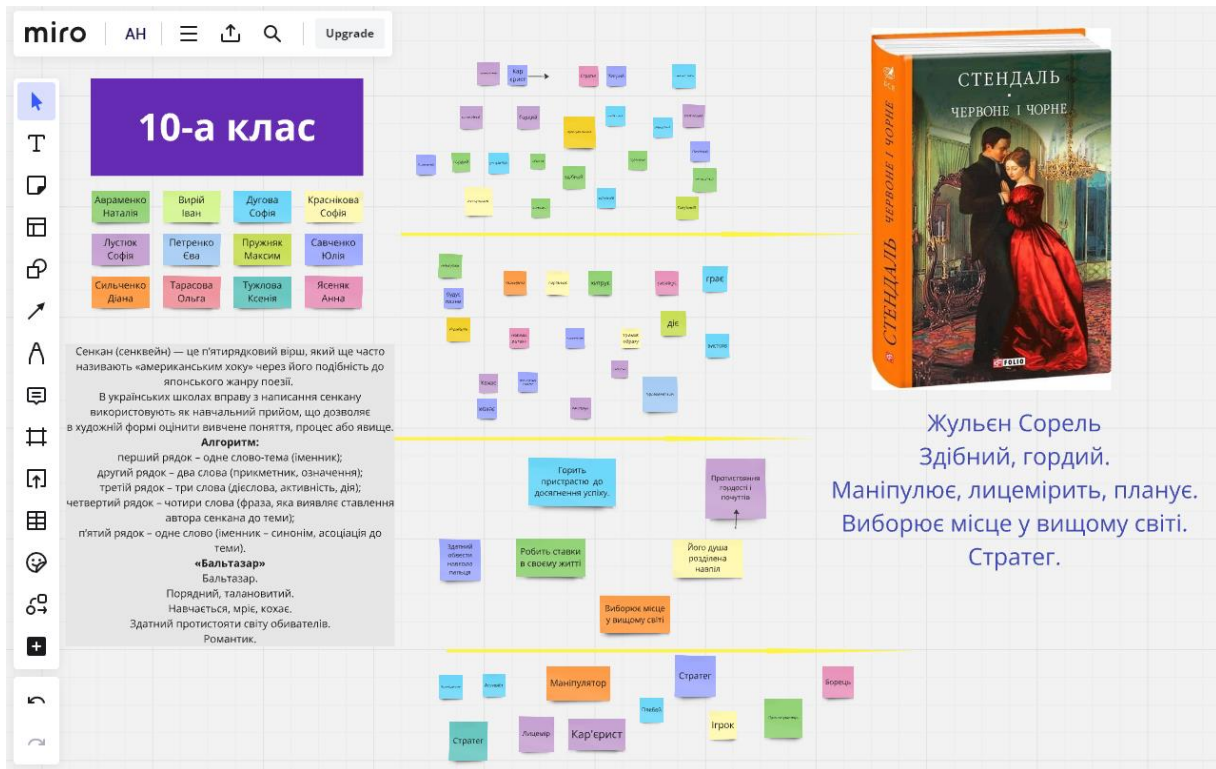

Рисунок 1. Скриншот результатів мозкової атаки, спрямованої на складання сенкану «Жульєн Сорель»

Даймонд

Даймонд, як і сенкан, – це методичний прийом, заснований на складанні вірша. Але, на відміну від сенкану, даймонд, по-перше, складається із семи рядків і, по-друге, використовується для порівняння, зазвичай, протилежних понять або явищ.

Правила складання даймонду складені таким чином, що учневі необхідно підібрати ті прикметники, дієслова й іменники, які повинні якомога точніше охарактеризувати протилежні явища, об'єкти, предмети або події. Для цього дітям необхідно застосувати всі прийоми логічного мислення: аналіз, синтез, абстракцію, узагальнення, конкретизацію, асоціацію. Складений учнем даймонд відображає рівень знань і особистісне ставлення до тих понять, що зіставляються.

Темами для складання даймонду можуть бути теоретико-літературні поняття (трагедія – комедія, реалізм – модернізм тощо), письменники з протилежними або суттєво відмінними естетичними позиціями (Віктор Гюго – Оноре де Бальзак, Генрік Ібсен – Бертольд Брехт тощо). Але найчастіше даймонд може знадобитися для порівняння літературних персонажів одного (Бальтазар –

Цахес, Безіл Голвард – Доріан Грей) або різних (Гамлет – Дон Кіхот, Жульєн Сорель – Ежен де Растіньяк) творів.

Роботу над даймондом, як і у випадку з сенквейном, можна провести середовищі Migo у формі мозкової атаки.

Пропонуємо наступну послідовність організації групової роботи:

1. Учитель розміщує на дошці список класу у вигляді стікерів.
2. Учні змінюють колір стікеру зі своїм прізвиськом і надалі використовують стікери тільки такого кольору з метою ідентифікації пропонованих ідей.
3. Учитель роз'яснює правила створення даймонду та оголошує протилежні поняття, які стають першим та сьомим рядками.
4. Учні пропонують варіанти прикметників (по одному на кожний стікер), які характеризують перше поняття. Після цього під керівництвом вчителя учні обирають два найбільш вдалих прикметника, які стають другим рядком.
5. Учні пропонують варіанти дієслів (по одному на кожний стікер), які характеризують перше поняття. Після цього під керівництвом вчителя учні обирають три найбільш вдалих дієслова, які стають третім рядком.
6. Учні пропонують свої варіанти простого речення (по одному на кожний стікер), що передають їхнє ставлення до першого поняття або є висновком щодо поняття. Після цього під керівництвом вчителя учні обирають одне найбільш вдале речення, яке стає початком четвертого рядка.
7. Учні пропонують варіанти прикметників (по одному на кожний стікер), які характеризують друге поняття. Після цього під керівництвом вчителя учні обирають два найбільш вдалих прикметника, які стають шостим рядком.
8. Учні пропонують варіанти дієслів (по одному на кожний стікер), які характеризують друге поняття. Після цього під керівництвом вчителя учні обирають три найбільш вдалих дієслова, які стають п'ятим рядком.
9. Учні пропонують свої варіанти речення (по одному на кожний стікер), що передають їхнє ставлення до другого поняття або є висновком щодо поняття. Після цього під керівництвом вчителя учні обирають одне найбільш вдале речення, яке стає кінцівкою четвертого рядка.
10. На дошці записується підсумок спільної інтерактивної роботи – готовий даймонд.

На рис. 2. унаочнено результати мозкової атаки, проведеної у десятому класі під час складання даймонду «Цахес – Бальтазар» (за повістю Ернста Гофмана «Крихітка Цахес на прізвисько Цинобер»):

Цахес
 Потворний, пихатий,
 Присвоює, маніпулює, кривдить.
 Викрадач талантів. Справжній поет.
 Навчається, мріє, кохає.
 Порядний, талановитий.
 Бальтазар

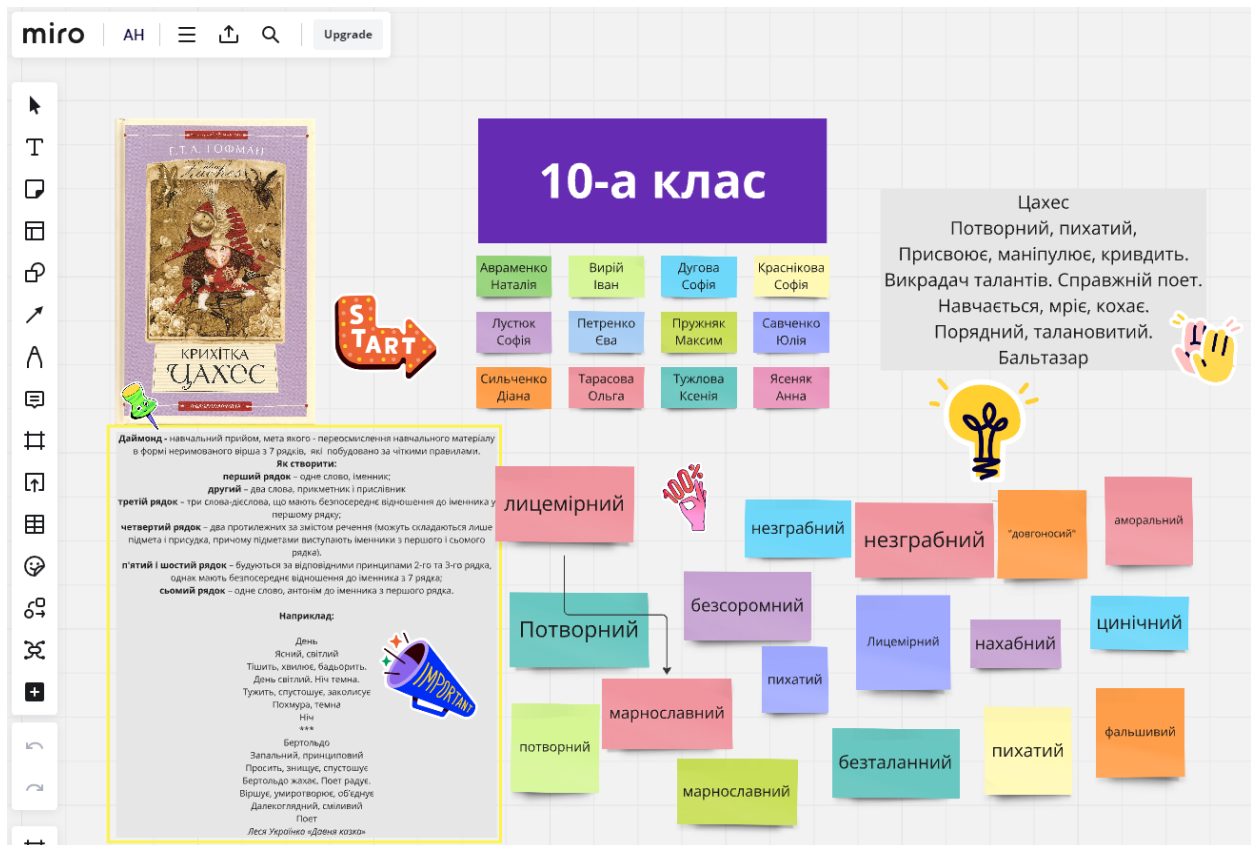

Рисунок 2. Скриншот результатів мозкового атаки, спрямованої на складання даймонду «Цахес – Бальтазар»

Мапа думок

Мапи думок (Mind maps) – це візуальна методика представлення і структурування інформації, ідей та концепцій у формі діаграми, елементами якої можуть бути графічні зображення, слова і ключові поняття, що спрямована на представлення зв'язків між ними. Головна мета мапи думок полягає в тому, щоб допомогти організувати та увявити інформацію у більш зрозумілій та структурованій формі.

Мапи думок дозволяють учням і вчителям структурувати та візуалізувати головні теми, ідеї та проблеми літературного твору, допомагають виокремити

ключові слова та поняття, які пов'язані з твором, можуть бути використані для аналізу образів персонажів, взаємин між ними, розвитку сюжету та конфліктів, допомагають учням систематизувати свої думки перед написанням твору чи есе, вчителі можуть використовувати мапи думок для створення плану уроку та візуалізації його важливих елементів.

Загалом мапи думок можуть бути корисним інструментом для поліпшення розуміння та аналізу літературних текстів, а також для підвищення активності та зацікавленості учнів у процесі вивчення літератури.

Для прикладу наводимо мапу думок за романом О. Вайлда «Портрет Доріана Грея», на якій унаочнено наступні рівні художнього світу цього твору: тема, ідея, проблематика, жанр, композиція, сюжет, літературний напрям, образи-символи (див. рис. 3).

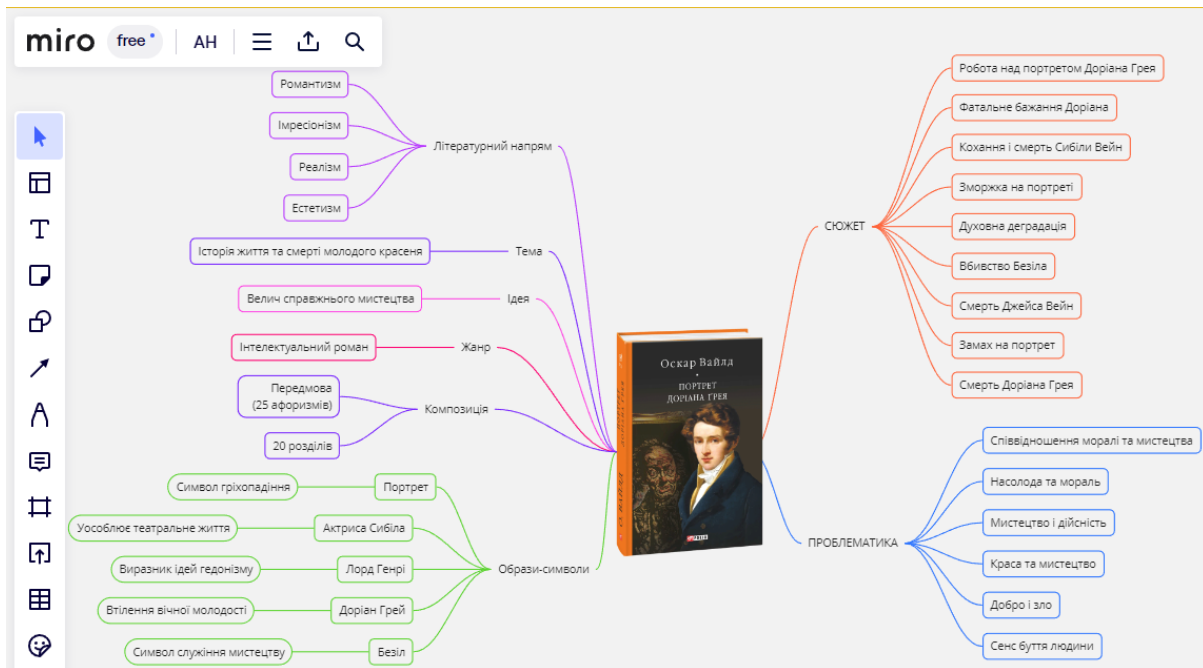

Рисунок 3. Скриншот мапи думок «Роман О. Вайлда «Портрет Доріана Грея»

Фішбоун (риб'ячий скелет)

Метод «фішбоун», також відомий як діаграма Ісікави, є інструментом для візуалізації та аналізу причин і наслідків явища або проблеми. Він отримав свою назву через схожість структури до риби, де голова риби представляє проблему або явище; верхні кістки риби виступають як групи ключових причин, що призвели до цієї проблеми; нижні кістки риби містять факти та аргументи, які підтверджують / ілюструють кожен із причин; хвіст риби містить висновки щодо проблеми.

Схеми фішбоун дають можливість організувати роботу учнів у парах або

групах, розвивати критичне мислення, візуалізувати взаємозв'язки між причинами та наслідками, ранжувати чинники за ступенем їхньої значущості.

У процесі вивчення літератури метод «фішбоун» може бути корисним для розкриття причин і наслідків вчинків персонажів, важливих подій і конфліктів, виявлення взаємозв'язків між ключовими темами і мотивами твору, розкритті його символіки тощо. Він може сприяти аналізу та інтерпретації художнього твору, розумінню складних взаємозв'язків між різними аспектами літературного тексту та поглибленню усвідомлення його змісту.

Ефективним буде застосування фішбоуну під час мозкової атаки, для проведення якої можна використати шаблон платформи Miro, що має назву «Fishbone Diagram».

Для прикладу наведемо фішбоун, метою якого метою якого є з'ясування причин духовного занепаду Доріана Грея (див. рис. 4). Верхні кістки – це ключові причини, що призвели до означеної проблеми (сирітське дитинство, вплив лорда Генрі, бажання самого Доріана). Нижні кістки риби ілюструють факти та цитати, які підтверджують кожен із причин, а хвіст риби містить висновки щодо аналізованої проблеми: «Не можна нехтувати мораллю!».

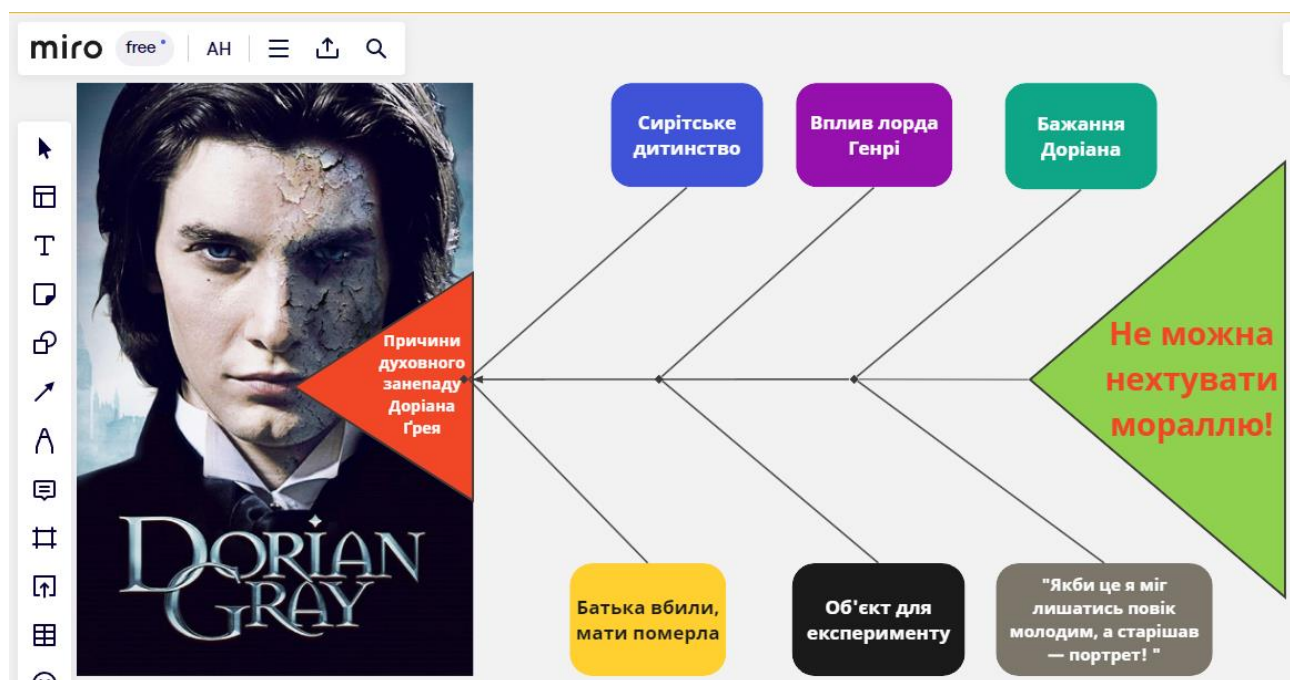

Рисунок 4. Скриншот фішбоуну «Причини духовного занепаду Доріана Грея»

Висновки з дослідження. Таким чином, сервіс Miro може стати потужним інструментом для створення різноманітних інтерактивних творчих завдань на онлайн-уроках зарубіжної літератури, що суттєво доповнює методичний

інструментарій сучасного вчителя. Цей інструмент дозволяє влаштовувати мозкові атаки, візуалізувати процеси, організовувати командну проєктну діяльність, проводити інтерактивні заняття.

Проведене нами дослідження не вичерпує усіх можливих аспектів проблеми та передбачає нові можливості для подальшого удосконалення розробки творчих завдань, які можна використовувати під час дистанційного або змішаного навчання. Подальші наукові розвідки вбачаємо у розробці методичної системи інтерактивних вправ і творчих завдань на базі платформи Miro та її експериментальній апробації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дем'яненко, О. О. (2009). Система творчих завдань у процесі навчання зарубіжної літератури (5-8 класи): науково-методичний посібник. Біла Церква: КОШОПК.
2. Токмань, Г. Л. (2012). Методика навчання української літератури в середній школі. Київ: ВЦ «Академія».

USING THE MIRO ONLINE WHITEBOARD TO CREATE CREATIVE TASKS IN THE LESSONS OF FOREIGN LITERATURE IN HIGH SCHOOL

Igor Kazakov

Candidate of Philological Sciences,
Head of the Germanic and Slavonic Linguistics Department
SHEI "Donbas State Pedagogical University",
Sloviansk, Donetsk region, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-7536-6723
kazakov.i@i.ua

Viktor Razzhyvin

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor Ukrainian Language and
Literature Department
SHEI "Donbas State Pedagogical University",
Sloviansk, Donetsk region, Ukraine
ORCID ID 0000-0002-4512-8791
vrazzhivin@i.ua

Mariia Brusilovska

Master student of the Faculty of Philology,
SHEI "Donbas State Pedagogical University",
Sloviansk, Donetsk region, Ukraine
marybrusilovska@gmail.com

Abstract. The article examines the potential use of the online board Miro in working with creative tasks in foreign literature classes in high school. Modern scholars have developed a wide range of literary and creative tasks within various types of productive activities. However, there is a notable lack of research dedicated to the development of literary creative tasks using modern interactive digital platforms and cloud services.

Today's realities – the rapid development of ICT, the widespread use of distance and blended learning – require new approaches to implementing students' productive activities, including using modern interactive cloud services, one of which is the Miro online board.

Miro not only allows for the visualization of educational material but also facilitates team and group work in the classroom. The service ensures effective interaction among groups of students working on a joint project, brainstorming, creating action plans, or organizing a wide range of processes using digital notes. These features make Miro a convenient and effective tool for organizing interactive work with various creative tasks during the preparation and analysis stages of literary works.

The article proposes group work scenarios in the form of brainstorming and provides examples of several creative tasks (cinquain, diamond, mind map, fishbone) created in the cloud environment of the Miro service. Cinquain and diamond are methodological techniques involving the composition of a poem according to specific rules. Working on a cinquain and diamond is free creativity that entails searching for the most significant elements of a topic, analyzing them, and formulating concise conclusions. Mind maps allow students and teachers to structure and visualize the main themes, ideas, and issues of a literary work, highlighting key words and concepts related to the work. They can be used to analyze characters, relationships, plot development, and conflicts, helping students organize their thoughts before writing an essay or paper. The fishbone method is a tool for visualizing and analyzing the causes and effects of a phenomenon or problem. In literature studies, this method can facilitate the analysis and interpretation of literary works, understanding complex interconnections between different aspects of the text, and deepening comprehension of its content.

Miro can become a powerful tool for creating a variety of interactive creative tasks in online foreign literature lessons, significantly enhancing the methodological toolkit of modern teachers.

Keywords: creative tasks; Miro online whiteboard; cinquain; diamond; mind map; fishbone; modern teaching methods; methodology of teaching foreign literature.

REFERENCES

1. Dem'yanenko, O. O. (2009). Systema tvorchykh zavdan' u protsesi navchannya zarubizhnoyi literatury (5-8 klasy) [The system of creative tasks in the process of learning foreign literature (grades 5-8)]. Bila Tserkva: KOIPOPК. [in Ukrainian]
2. Tokman', H. L. (2012). Metodyka navchannya ukrayins'koyi literatury v seredniy shkoli [Methods of teaching Ukrainian literature in secondary school]. Kyiv: VTs «Akademiya». [in Ukrainian]

Матеріали надійшли до редакції
12.05.2024 р.